

■ Szocio-kulturális témák Pál leveleiben

Konferencia a Korinthuszi levélről

A Korinthuszi levél lesz a témája annak a háromnapos biblikus konferenciának, amely ma kezdődik a Hittudományi Főiskolán római katolikus és református hittudósok részvételével. A konferenciát az esemény díszvendége, Ugo Vanni professzor, a római Pontificá Universitá Gregoriana tanára nyitja meg „A Korinthuszi levél kutatástörténete” című előadásával.

Pál apostol Kr. u. 51 és 52 között működött Korintusban, s miután onnan mennie kellett, Effedusból írta leveleit a korintusi egyházhoz. Ahogyan dr. Benyik György teológiai professzor, a konferencia szervezője elmondta, a Korinthuszi levelek az utóbbi évtizedekben egyre inkább foglalkoztatják a szakirodalmat, hiszen több, a keresztény egyház első időszakával kapcsolatos szocio-kulturális kérdésre adnak választ. Érdekes témának ígérkezik a korintusi egyház és a pogány kultúra együttélése; ebben az időszakban ugyanis az egyház még nem üldözte, hanem inkább befogadta és építette a pogány kultúrhagyományokra. Bizonyosságul – fejtegeti Benyik professzor – az egész Újszövetséghez 652 párhuzamos pogány auktor idézet rendelhető, és ebből 92 a két Korintusi levélhez. Érdekes továbbá, hogy a Pál-levelek az első olyan írások, ahol Krisztus feltámadásával a keresztények feltámadását összekapcsolják.

Ismerve a korintusi egyház-községben kitörő „pártviszályokat”, Pál-levelekből következtetni lehet a Krisztus halála

utáni első évszázad keresztény egyházközösségeinek fejlődési módjára is; ezen belül különösen érdekes, és máig sem teljesen tisztázott kérdés a nők vezető szerepe a korintusi egyházban. Dr. Benyik György arra hívja fel a figyelmet, hogy Pál a nők előretörése miatt tesz néhány olyan megjegyzést, amelyeknek mindmáig van hatása – ahogyan például a női papság visszaautásításában. De Pál az, aki korlátozza a karizmatikus megnyilvánulásokat (mint a „nyelveken szólás” extatikus elragadtatásban) és azok tisztetét is – viszont polemizál a gnosztikus bölcsességgel.

S. P. S.

A konferencia előadásai:

Augusztus 30.: 9 órákor Ugo Vanni – A Korintusi levél kutatástörténete; 11.30-kor Kocsis Imre – Pál egyházképe a Korintusiaknak írt levelek alapján. **Augusztus 31.:** 9 órákor Rokai Zoltán – A Korintusi levelek őszötvetségi idézetei; 10 órákor Dr. Lenkeyné dr. Semsey Klára – A nő helyzete a korintusi egyházban; 11 órákor Szabó Ferenc – Krisztus feltámadásának legősibb tanítása; 15 órákor Gyürki László – Korintus Pál idejében; 16 órákor Gáspár Dorottya – 1 Kor 13,12 és a görög filozófia; 17 órákor Cserháti Sándor – Gyengék és erősek a Korinthuszi levélben. **Szeptember 1.:** 9 órákor Sulyok Elemér – Az 1 Kor 13 egzegézise; 10 órákor Vladár Gábor – Néhány őszötvetségi idézet és reminiscencia a Korinthuszi levelekben; 11 órákor Benyik György – A Korinthuszi levél és a hellén filozófia?

■ – Őszintén szólva magam is unom egy kissé az anyagi ügyek örökös emlegetését, de az ország színházvezetőinek túlnyomó többségével együtt most sem engedhetem meg magamnak, hogy nagyvonalúan figyelmen kívül hagyjam: ismét pénzsűkében kell dolgozunk.

■ A költségvetési év megint decemberben ér véget, mint a naptári, a színházi szezon viszont szeptemberben kezdődik, normális esetben nagy művészeti tervekkel – és tavaly is november táján derült ki, hogy gazdasági pirosba futott a színház...

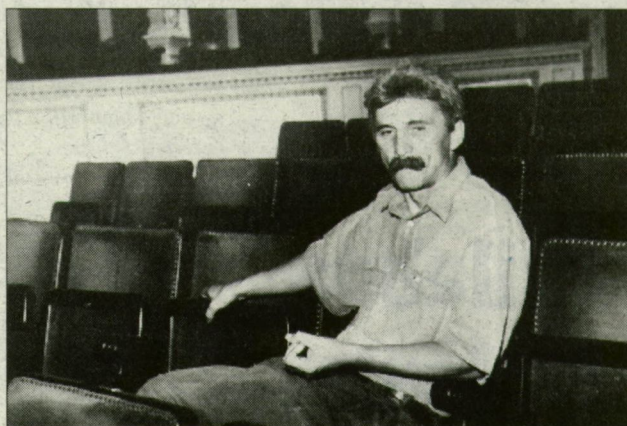
– Az idén mégis jobb a helyzetünk. Az önkormányzat 1993. végén kisegített bennünket, hogy az év végéig működni tudjunk. Az 1994-es költségvetést pedig úgy állította össze, hogy a tavalyi gyorsaságával megemelkedett a költségvetésünk. Nem érzem, hogy most felhőtlen lenne az ég fölöttünk, főleg, ha a várható költségemelkedésekre gondolok – mégis, „ennyivel” előnyösebb helyzetben kezdünk, mint tavaly.

■ A budapesti Művész Színház pénze már februárban elfogyott, de másutt is fenyegető a pénzhiány, vagyis nem egyediek a szegedi színház gondjai; de vannak-e egyedi ötletek a megoldásra?

– Fölösleges lenne tagadni, hogy a tavalyi, a szezon második felében létrehozott produkciókon meglátszott a szegénység: a Bolondok táncának díszleteit a raktárból válogatott ajtók adták, a Máli néni szereplői a jelmeztárból szedett vedett ruhákban pompáztak, a Légy jó mindhalálig díszleteinek egy részét a békéscsabaiaktól vettük, a Marica grófnő – nem is mondom meg, melyik darab díszleteiben játszott. De a szükségből erényt is lehet kivácsolni; ha nagyobb gondossággal, némi képzelőerővel dolgozunk, a használt holmi még használhat is a produkcióknak, kivált a kísérletező jellegű előadásokban. A takarékos „kiállítás” például kifejezett előnyére szolgál az évadnyitó prózai előadásunknak,

„Soha semmi sem történik, ha nem csináljuk meg” - mondja Kormos Tibor színházigazgató

A társulat ma tartandó ülésével kezdetét veszi a Szegedi Nemzeti Színház 111. évadja. Az előzőt, a kerek száztizediket bizonyára ellátja majd valamilyen találó jelzővel a színház történetét író utókor; nekünk túl közeli ahhoz, hogy igazságosabban jellemezzük, leghamarabb az anyagi csőd fenyegető közelsége jut róla eszünkbe, meg az elhárító gyorsaság, meg az ezt követő takarékosági hullám; jó, vagy kevésbé jó előadások – egyként szegényes külsőségekben. Az évadnyitó előtt elsősorban arról kérdeztük Kormos Tibor igazgatót: mi várható – így forintleértékelés után és energiaár-emelkedés előtt, folyamatos infláció közepette?

Kormos Tibor. (Fotó: Schmidt Andrea)

a Macbeth-nek, és úgy látom, a Svejknak is.

■ A pontos műsortervet nyilván a társulati ülésen ismerteti; azt viszont már tudni lehet, hogy Shakespeare Macbeth-jét maga az igazgató rendezi. Kihívást éreztek? Meg akarja mutatni, hogy nemcsak az amatőr társulatok köreiből minősül „színházi embernek”?

– Nem újkéletű az a szándékom, hogy az Egyetemi Színpadon általam már megrendezett Macbeth-et a Szegedi Nemzeti Színházban is megrendezzem. Ha tetszik, valóban kihívás ez számomra; velem együtt talán a publikum sem felejtette el, hogy a kinevezé-

semkor az a hír járta a városban, hogy itt a színészek hamarosan átvedlenek afféle meztitlábás, gyertyafényben kódogó, avantgarde szöveget kántáló csapattá, mert a direktor az amatőrök közül jött és különben is földrajztanár... Se földrajzóra nem volt még, se a gyertyás műsor nem jött össze, viszont a kihívás tényleg eleven, ha az ember színházban tölti a napjait. Szeptember 30-án ki fog derülni, rendezőként megfelelek, vagy nem.

■ Mit emelne ki előjáróban a programból?

– Nem szívesen, mert éppen a komplexitását tartom a fő erényének. Azt hiszem, sikerült megvalósítható és minden közönségretegnek szóló mű-

sortertvet összeállítanunk. A választék sokrétű és az én ízlésem szerint kifejezetten érdekes előadásaink is lesznek. Természetesen a minőség dönt majd, de azért a közönség nyilvánvalóan már most felfigyel, hogy tervezzük ösbemutatót, fiatal, szegedi kötődésű szerző, Zalán Tibor darabját adjuk elő, fiatal rendezővel, Surányi Andrásval. Magyarországi bemutató lesz a Top Girls – stílszerűen hölgy fogja rendezni. A Svejket viszont csakis cseh rendező állíthatja színre, ezért meghívtuk Pavel Hekelát Olomütz-ből. Bulgakov Molieréjére a neves bukaresti rendezőt, Horia Popescut kértük fel. Ig-lódi István rendezi az évad másik Shakespeare-bemutatóját, a Vízkeresztet. Rendező sztár-vendégeket hívtunk az operabemutatókhoz is – Kerényi Miklós Gábort és Gulyás Dénest –, nem titok, hogy nagyon készülünk az áprilisban ismét Szegedre tervezett Operafesztiválra.

■ Akartam is kérdezni: az ország összes operajátszó színházát meghívni nem éppen a takarékoság jegyében szokás, miért mégis, hogy az egyszeri, emlékeztetően jól sikerült Operafesztivál után ennyi évvel, pont most?

– Soha semmi sem történik, ha nem csináljuk meg. Éppen mert sikeres volt az első és máig meg nem ismételt Operafesztivál, mert itt volt sikeres, s mert ez egyáltalán nem véletlen – nem egyszerűen újra-élesztjük, hanem két évenként rendszeressé kívánjuk tenni az ország legjobb operaprodukcióinak seregszemléjét. Kétségtelenül nagy vállalkozás, de már elkezdtük az előkészítést és bízunk a sikerben.

Sulyok Erzsébet

■ Szegeden ismét elsőként:

Nemzetközi nitrogénkötés konferencia

A világ minden részéből érkeztek kutatók – összesen 200-an – a vasárnap kezdődött nemzetközi nitrogénkötés konferenciára. Közülük 80-an előadást tartanak, illetve posztumokat mutatnak be. A szeptember 2-án záruló konferencia résztvevői 9 szekcióban dolgoznak; szeptember 2-án és 3-án nemzetközi workshop keretében a genetikailag megváltoztatott mikrobák alkalmazásai és a környezeti biztonság kérdéseit vitatják meg. A biológusok nemzetközi találkozó-jának színhelye a Szegedi Biológiai Központ. A konferencia szervezésére a Genetikai Intézet nitrogénkötés csoportja kapta a megbízatást, ami egy szerszmind a szegedi kutatók eredményeinek nemzetközi elismertségét is jelenti. Kiss György Botond, a szegedi intézet kutatója, a konferencia fő szervezője a tegnapi előadások szünetében válaszolt munkatársunk kérdéseire.

■ Ismereteim szerint a biológiai nitrogénkötés kutatások első jelentős eredményei ugyan nem túl régiek, annyira azonban mégsem újak, amint a szegedi konferencia hivatalos elnevezése

sugallja; miért nevezik I. Európai Nitrogénkötés Konferenciának?

– A történet a következő: a 70-es években kezdődött a nemzetközi nitrogénkötés konferenciák rendszere, s most már a tizediknél tartunk, amely 1995-ben Szentpétervárot lesz. A biológiai nitrogénkötés tudományának kiszélesedésevel egyidejű volt a specializáció kényszere: a növények és mikroorganizmusok közötti kölcsönhatás kutatási eredményeinek közzétételére 1982-ben létrehoztak egy másik konferenciasorozatot. Mindkettőn jórészt amerikai és nyugat-európai kutatók vettek részt – a kelet-európaiak az ismert anyagi akadályok miatt csak elvétve. A volt KGST-országok ezért létrehozták a saját nitrogénkötés konferenciáikat, az elsőt 1977-ben Szegeden rendezték meg és aztán két évenként más-más szocialista országban tartották. Az utolsó ilyen multilaterális konferencia tavalyelőtt volt Szarátovban, ahol a tanácsadó testület eldöntötte: a „szocialista” nitrogénkötés konferenciák sorát nem szabad megszakítani, hanem át kell alakítani európai konferen-

ciává. Az első európai konferencia szervezésére két éve ott, Szarátovban vállalkoztam. Az elnevezés – európai – mindössze annyit jelent, hogy ezeknek a konferenciáknak a helyszíne mindig európai város lesz, egyébként természetesen nemzetközi a résztvevőgárda. Szegedre most valamennyi európai országból, az Egyesült Államokból, Izraelből, Ausztráliából, Mexikóból, a Fülöp-szigetektől érkeztek kutatók.

■ Milyen szekciókban dolgoznak?

– A biológiai nitrogénkötesek egyik csoportjához tartoznak a szimbiotikus nitrogénkötesek: a Rhizobium baktérium a növényi sejten belül képes a levegő nitrogénjét megkötni, ez történik a pillangós növényeknél. A másik az asszociatív nitrogénkötés: a baktérium a gyökér felületén köti meg a nitrogént, amelyet a növény hasznosítani tud. A harmadik esetben az ún. szabadon élő nitrogénkötlők a földben, a növény közvetlen jelenléte nélkül kötik meg a levegő nitrogénjét. A szekciók részben eszerint a rendező elv szerint szerveződtek, másrészt a specializáció követelménye

szerint: például a szimbiotikus nitrogénkötés tanulmányozói-nak egyik csoportja csak a baktériumokat kutatja, mások a pillangós növényeket. Az asszociatív nitrogénkötes kutatói is ugyanígy két szekciót alkotnak, itt az érintett növények a fontos kultúrnövények, mint a kukorica, búza, árpa, rizs. Egy következő szekcióban a növény és a baktérium kölcsönhatásáról, a közöttük létrejövő nagyon érdekes, kémiai molekulán keresztül történő jelcsere, kommunikációs rendszer kutatási eredményeiről lesz szó. A

■ Dicsőség dolga manapság egy ilyen nagyszabású konferencia megszervezése?

– Is. A rendezés jogát természetesen a nemzetközi szakmában elismert intézmények és munkatársaik kaphatják meg, tehát feltétlenül elismerést jelent. De sok munkát is kíván és nem utolsó sorban – pénzt. Körülbelül egy éve kezdtük az előkészítést; a szponzorok között első helyen kell említenem a költségek felé álló Európai Mikrobiológiai Társaságok Szövetségét, de támogatja a konferenciát az OMFB, az OTKA, néhány külföldi tudományos társaság és alapítvány, sőt a Szegedért Alapítvány mellett pár itteni gazdasági társaság is, mint a Zenon Biotechnológia Ltd., a Matáv, a Westel 450 és az AMSY Kft.

S. E.

Kétorgonás hangverseny a dómban

Különleges lesz Baróti István hangversenye, hisz kihasználva a dóm hatalmas orgonájának rendkívüli lehetőségét (az ún. kis játékasztalt), növekedésével Kiss Mariannal több művet közösen, vagyis két orgonán ad elő. Baróti Istvánnak, az Esztergomi Bazilika orgonistájának több hanglemeze is megjelent, ezenkívül a Hittudományi Akadémián az egyházi zene előadó-professzora. Kiss Mariann pedig a Szegedi Konzervatóriumban Bódás Péternél végzett, jelenleg a budapesti Zeneakadémián még tovább folytatja zongoratanulmányait, de már tanára a szegedi zeneiskolának.

Bach egyik legtöbbet játszott orgonaműve az 543-as jegyzékszámú a-moll prelúdium és fuga. Az egyszólamú dallamívek lassan többszólamúvá válnak a bevezetőben, majd a három részre tagolható hatalmas fuga fantáziaszerű virtuóz menetekkel zárul. Két rövid, kortárs mű következik ezután, a németalföldi Zonnenbers és az angol Wesley Fanfare, illetve Andante című darabja. 1815-ben, tizenhét évesen komponálta fúgáját Schubert. Az első zongoraszo-

A Nemzeti Filharmónia rendezésében ma este 20 órákor a Fogadalmi templomban Baróti István és Kiss Mariann ad orgonahangversenyt. Műsoron: J. S. Bach: a-moll prelúdium és fuga BWV. 543; M. Zonnenberg: Fanfare; S. Wesley: Andante; Schubert: Fuga op. 152; Mozart: f-moll fantázia K. 608; Kodály: Prelúdium; Vierne: Cathédrales; Liszt: B-A-C-H prelúdium és fuga.

nátakkal egy időben írt mű eredetisége, hogy eredetileg is orgonára készült. Még korábban nyílik vissza az időben Mozart 608-as jegyzékszámú f-moll fantáziája. Ez a szerző halála előtt született (van még egy ugyanilyen hangnemű és című alkotás), géorgonára komponálta Mozart, de négykezes zongoraátíratból közismert a darab. Kodály Preludiuma igen sűrűn szerepel önálló számként orgonakoncertek műsorán.

Kutas János